Опорний заклад Демидівський ліцей
Демидівської селищної ради Рівненської області

СХВАЛЕНО
Протокол засідання педагогічної ради
опорного закладу Демидівського ліцею
від 28.08.2024 за №9

ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ

Навчальна програма для 5 класу

Розроблена на основі модельної навчальної програми
"Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи"
для закладів загальної середньої освіти
(автори Т.В.Воронцова, В.С. Пономаренко, І.В. Лаврентьєва, О.Л. Хомич)

Укладач Бондаренко В. Г.

2024

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
Нормативно-правова база, на основі якої укладено програму

Підставою для створення навчальної програми інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (далі ЗБД) для 5-6 класів є наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».

Програму створено відповідно до типової освітньої програми, типового освітнього плану і переліку програм для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. Навчальна програма інтегрованого курсу ЗБД спрямована на досягнення учнями 5-6 класів обов'язкових і конкретних результатів навчання, визначених Державним стандартом базової загальної освіти за освітньою галуззю «Соціальна і здоров'язбережувальна».

ІІ. ВСТУП

В основу інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» покладено:

- холістичну модель здоров'я;
- сучасну концепцію проблем безпеки;
- розуміння добробуту як якості життя.

Холістична модель визначає здоров'я людини як стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а також здатність швидко адаптуватися до змін зовнішніх і внутрішніх умов існування.

Безпека людини залежить не лише від її поведінки, а й від кількості та сили загроз, що існують у суспільстві (національної безпеки) та від безпеки всього людства і біосфери загалом (глобальна безпека). Ці чинники визначають сучасну концепцію проблем безпеки.

Добробут людини — це якість її життя. Для забезпечення добробуту потрібно, зокрема, вміти здобувати засоби для існування. Це потребує від людини підприємливості, фінансової грамотності, уміння вчитися, дотримання культури споживання, дотримання принципів доброчесності тощо.

Мета і завдання курсу

Метою інтегрованого курсу є набуття здобувачами освіти знань, ставлень і умінь, сприятливих для здоров'я, безпеки, добробуту, успішної соціалізації та самореалізації особистості. Відповідно до Державного стандарту курс спрямовано на формування компетентностей, що сприяють соціальній і міжособистісній взаємодії, розвитку й збереженню здоров'я і безпеки через самоусвідомлення, уміння вчитися, підприємливість, професійну соціалізацію особистого життя для власного й суспільного добробуту.

Завданням курсу є сприйняття здобувачами освіти цінності життя і здоров'я та набуття ними ключових і наскрізних компетентностей, зазначених у пункті 8 цієї пояснювальної записки. Ці компетентності забезпечують, зокрема, досягнення узагальнених результатів, визначених державним стандартом, відповідно до яких учень/ учениця:

- турбується про особисте здоров'я і безпеку, реагує на чинники і діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного і навколишніх;
- визначає альтернативи, прогнозує наслідки, ухвалює рішення з користю для власної безпеки та безпеки інших осіб, здоров'я й добробуту;
- робить аргументований вибір здорового способу життя, аналізує і оцінює наслідки і ризики;
- виявляє підприємливість та поводиться етично для поліпшення здоров'я, безпеки й добробуту.

Наступність із початковою освітою

Навчальна програма курсу ЗБД забезпечує наступність із інтегрованим курсом для початкової школи «Я досліджую світ» в частині реалізації завдань освітньої галуззі «Соціальна і здоров'язбережувальна».

Шляхи реалізації модельної програми

Запропонована навчальна програма забезпечує досягнення всіх обов'язкових і конкретних результатів навчання, визначених Державним стандартом для 5-6 класів за освітньою галуззю «Соціальна і здоров'язбережувальна».

За потреби заклад освіти може організувати за навчальною програмою ЗБД здобуття освіти учнями за індивідуальною освітньою траєкторією.

За рішенням закладу освіти навчання за інтегрованим курсом ЗБД може здійснюватися у пакеті з модельною програмою «Вчимося жити разом» (ВЖР)4. Програма ВЖР спрямована на набуття учнями психосоціальних компетентностей, сприятливих для етичної поведінки в контексті загальнолюдських цінностей, базових прав людини і принципів сталого розвитку.

Зміст і базові знання за курсом

Зміст інтегрованого курсу для 5-6 класів структуровано за змістовими лініями і відповідною тематикою

У навчальній програмі зміст курсу упорядковано за розділами, які задають орієнтовну послідовність вивчення конкретних тем. За бажанням заклад освіти або автори підручників можуть змінити цей порядок.

Змістовні лінії і тематика курсу ЗБД
Тематика
Здоров'я і здоровий спосіб життя
Змістові лінії
Базові поняття

Безпека і безпека життєдіяльності
Добробут (підприємливість, уміння вчитися, фінансова грамотність, культура споживання, доброчинність)
Розвиток дитини (фізичний, психічний, соціальний)
Здоров'я Фізичне Особиста гігієна

Рухова активність
Раціональне харчування
Режим праці і відпочинку
Профілактика інфекційних захворювань
Психо- логічне (ментальне) Емоційне (самоповага, самоконтроль, керування стресами, мотивація успіху і гартування волі)
Когнітивне (аналіз проблем, ухвалення зважених рішень, критичне і творче мислення)
Духовне Орієнтація на загальнолюдські цінності, пізнавальні, естетичні, етичні потреби розвитку
Соціальне Позитивні стосунки

Ефективне спілкування
Соціальна взаємодія (культура взаємин, робота в команді, співчуття, мирне розв'язання конфліктів)
Протидія соціальному тиску і дискримінації

Безпека

Безпека у школі

Безпека у побуті
Дорожня безпека
Пожежна безпека
Соціальна безпека
Безпека на природі
Екологічна безпека
Безпека в екстремальних і надзвичайних ситуаціях
Надання домедичної допомоги

Добробут

Підприємливість

Фінансова грамотність
Уміння вчитися
Культура споживання
Доброчинність

ОСНОВНА ЧАСТИНА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5 КЛАСУ

ВСТУП. БАЗОВІ ПОНЯТТЯ 3 год		
-Пояснює наслідки недотримання здорового способу життя - Знаходить інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту в різних джерелах і перевіряє її достовірність. - Оцінює надійність різних джерел інформації (засоби масової інформації, реклама, соціальні мережі тощо). - Діє за алгоритмом відповідно до інструкцій у небезпечних ситуаціях - Здатний викликати необхідні рятувальні служби, повідомляючи відповідно до ситуації необхідну інформацію - Аналізує негативний вплив недотримання правил/інструкцій безпечної поведінки на збереження життя і здоров'я. - Визначає свої потреби, бажання, інтереси й цілі. - Самостійно створює та реалізовує короткострокові плани щодо досягнення успіху, зокрема в навчанні, спорті, побуті. - Доводить, що здоров'я, безпека й добробут є підґрунтям успішного майбутнього.	**Здоров'я і здоровий спосіб життя.** Сучасне уявлення про здоров'я. Вплив способу життя на здоров'я. Ознаки погіршеного самопочуття. Алгоритм дій у разі погіршення самопочуття. Джерела інформації про здоров'я. **Принципи безпечної життєдіяльності**. Безпека і небезпека. Небезпечні ситуації. Порядок дій при потраплянні у небезпечну ситуацію. Взаємодія з аварійними та рятувальними службами. **Добробут** Поняття і складники добробуту: уміння вчитися, підприємливість, фінансова грамотність, доброчинність, співпраця. Успішне майбутнє. Потреби, бажання, інтереси, цілі. Довгострокові й короткострокові цілі. Життєві навички для здоров'я, безпеки і добробуту.	Дослідження складових здорового способу життя. Моделювання поведінки в разі погіршення самопочуття, вимірювання температури тіла. Дослідження різних джерел інформації про здоров'я та оцінювання їх надійності. Дослідження прикладів небезпечних ситуацій. Відпрацювання алгоритму дій під час потрапляння у небезпечну ситуацію. Дослідження складових добробуту. Вправа на групову взаємодію. Мозковий штурм: «Наші правила» Створення мапи мрій і цілей, плану досягнення мети.
РОЗДІЛ 1. БЕЗПЕКА НА ДОРОГАХ 4 год		
-Демонструє модель безпечної поведінки згідно інструкцій і правил у соціальному і природному довкіллі. - Діє за алгоритмом відповідно до інструкцій у небезпечних ситуаціях. - Обґрунтовує необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті та в громадських місцях - Протидіє проявам тиску, агресії, маніпуляції й	**Правила для пішохода.** Безпека пішохода. Види пішохідних переходів. Дорожня розмітка. Перехід багатосмугової дороги. Засоби безпеки пішохода. Зважені рішення щодо переходу дороги. **Безпека на зупинках громадського транспорту.** Дорожні знаки, якими позначають зупинки громадського транспорту.	Відпрацювання умінь аналізувати дорожні ситуації, у тому числі в умовах обмеженої видимості та оглядовості. Виготовлення світловідбивних елементів (флікерів). Тренінг прийняття зважених рішень щодо переходу дороги. Аналіз небезпек переходу

неповаги щодо себе та інших осіб - Визначає потенційні небезпеки навколишнього середовища для здоров'я й безпеки людини (дорожній рух, забруд- нення, хімічні речовини, ультрафіолетове випромінювання тощо) - Моделює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження - Звертається до фахівців у небезпечних ситуаціях, наслідкам яких не може зарадити власними силами. - Аналізує негативний вплив недотримання правил/інструкцій безпечної поведінки на збереження життя і здоров'я.	Небезпеки переходу дороги на зупинці. Правила безпечної поведінки на зупинках. Посадка і висадка пасажирів. Перехід дороги з трамвайними коліями. **Безпека у громадському транспорті.** Салон громадського транспорту. Правила поведінки пасажирів у автобусі, тролейбусі, трамваї. Поїздки у переповненому транспорті. Безпека у метрополітені. **Засоби безпеки у транспорті.** Засоби безпеки в автомобілі та громадському транспорті; Поведінка пасажира при ДТП. Безпечні положення при аварії в громадському транспорті. Дії при пожежі в салоні транспорту.	дороги на зупинці. Моделювання алгоритму безпечної поведінки на зупинці громадського транспорту. Дослідження переваг і недоліків різних видів громадського транспорту. Складання пам'ятки безпечної та етичної поведінки у громадському транспорті (за потреби, у шкільному автобусі). Моделювання безпечної та етичної поведінки на ескалаторі, на платформі і у вагоні метро. Знайомство з засобами безпеки у транспорті. Моделювання поведінки пасажира при аварії в транспорті Моделювання алгоритму дій під час пожежі у салоні.
РОЗДІЛ 2. УМІННЯ ВЧИТИСЯ 4 год		
-Визначає, ідентифікує та обговорює фізичні, психічні (в т.ч. емоційні) й соціальні зміни, які відбуваються під час переходу в основну школу. - Організовує власний освітній простір, раціонально розподіляє час. - Використовує допоміжні засоби для навчання, зокрема цифрові пристрої, без шкоди для здоров'я. - Використовує допоміжні засоби для навчання, зокрема цифрові пристрої, без шкоди для здоров'я. - Визначає ефективні способи засвоєння навчальної інформації. - Аналізує власний навчальний поступ, вказуючи	**Мотивація до навчання.** Адаптація до основної школи. Значення навчання для успішного майбутнього. Вроджені здібності і схильності. Користь шкільних предметів. Як створити й підтримувати інтерес до навчання. **Керування часом.** Час – обмежений ресурс. Як запобігти марнуванню часу. Розпорядок дня школяра. Розставляємо пріоритети. Засоби для щоденного і тижневого планування. **Умови успішного навчання.**	Дослідження змін, які відбулися при переході до основної школи. З'ясування очікувань від навчання. Самооцінювання здібностей і схильностей. Розпізнавання «крадіїв часу». Створення розпорядку робочого і вихідного дня. Огляд засобів для щоденного і тижневого планування (у тому числі й електронних). Облаштування свого освітнього простору. Моделювання вправ і прийомів для відпочинку під час занять. Дослідження можливостей

на причини успіхів та невдач - Виявляє зацікавлення до тривалої систематичної діяльності (хобі, спорт, мистецтво, навчання тощо) й наполег- ливість у досягненні мети. - Розуміє перспективність своєї діяльності для успішного майбутнього. - Бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості й потреби. - Самостійно створює та реалізовує короткострокові плани щодо досягнення успіху, зокрема в навчанні, спорті, побуті.	Освітній простір школяра. Чинники, які допомагають і заважають навчанню. Способи перепочинку під час занять. Допоміжні засоби для навчання, включно з цифровими пристроями. **Вчимося вчитися.** Типи сприйняття інформації. Активне слухання. Прийоми для кращого запам'ятовування. Підготовка до контрольної. Навчальний поступ.	для самонавчання. Дослідження домінантних каналів сприйняття інформації. Відпрацювання прийомів ефективного запам'ятовування. Самооцінювання навчального поступу.
РОЗДІЛ 3. ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я 4 год		
- Визначає форми поведінки, які приносять задоволення без нанесення шкоди власному здоров'ю й здоров'ю інших осіб. - Аналізує вибір свій та інших осіб з позиції користі й задоволення (радість) для здорового, безпечного життя. - Виявляє зацікавлення до тривалої систематичної діяльності (хобі, спорт, мистецтво, навчання тощо) й наполег- ливість у досягненні мети. - Бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості й потреби. - Моделює ситуацію надання першої долікарської допомоги в разі травматизму чи поганого самопочуття. - Досліджує та обговорює чинники, котрі впливають на стан здоров'я і розвиток організму, зокрема профілактичні заходи щодо інфекційних і неінфекційних захворювань.	**Рухова активність.** Види рухової активності. Переваги активного способу життя. Яку спортивну секцію обрати. Попередження спортивних травм. Допінги та здоров'я. Порушення принципів чесного змагання внаслідок вживання допінгів. **Корисний відпочинок.** Стрес і здоров'я. Активний і пасивний відпочинок. Ознаки перевтоми. Умови здорового сну. Наслідки недосипання для здоров'я і навчання. Вплив медіа на здоров'я. **Профілактика «шкільних» хвороб.** Постава і здоров'я. Вправи для профілактики порушень постави, збереження гостроти зору. Як обирати рюкзак. Безпечна маса рюкзака. **Профілактика інфекційних захворювань**. Симптоми інфекційних захворювань. Шляхи зараження і способи захисту від респіраторних інфекцій	Порівняння різних видів спорту. Моделювання ситуацій надання допомоги і самодопомоги при спортивних травмах. Обговорення принципів чесного змагання та наслідків їх порушення. Робота в групах: «Активний і пасивний відпочинок». Обговорення наслідків недосипання та умов здорового сну. Дослідження впливу медіа на здоров'я. Виконання вправ для формування правильної постави, гімнастики для очей, руханок для зняття м'язової та емоційної напруги. Розрахунок максимально допустимої маси рюкзака. Створення пам'ятки «Карантин». Моделювання алгоритмів миття рук, носіння захисної маски, дотримання соціальної дистанції під час поширення респіраторних інфекцій.

	(ОРВІ, грип, ковід-19, туберкульоз). Інфекції, що передаються через кров. ВІЛ-інфекція і СНІД. Як ВІЛ НЕ передається.	Створення пам'ятки: «ВІЛ НЕ передається через спілкування».
РОЗДІЛ 4. ПСИХІЧНЕ І ДУХОВНЕ ЗДОРОВ'Я 3 год		
- Протидіє проявам тиску, агресії, маніпуляції й неповаги щодо себе та інших осіб. - Бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості й потреби - Визначає відмінності між людьми як цінніснy ознаку індивідуальності. - Толерантно ставиться до поглядів, переконань, інтересів і потреб інших осіб, що не загрожують здоров'ю, безпеці й доброту. - Виявляє розуміння індивідуальних відмінностей (гендерних, расових, національних, фізичних тощо. - Вирізняє ознаки доброчинності виявляє чуйність до осіб, які потребують допомоги. - Пояснює значення волонтерства. - Виявляє ризики неналежного поводження із тваринами (домашні, бездомні, дикі). - Поводиться безпечно під час спілкування, зокрема з тваринами.	**Ми – особливі.** Повага до себе. Унікальність людини. Розвиток самоповаги. Повага до інших людей. Гідність і толерантність. Попередження дискримінації людей за станом здоров'я та іншими ознаками. **Культура почуттів.** Емоційний інтелект. Почуття та емоції. Розпізнавання емоцій. Як висловити емоції. Культура висловлення емоцій у віртуальному спілкуванні. **Бути людиною.** Людяність і співчуття. Доброчинність і волонтерство. Як надавати допомогу тим, хто цього потребує. Турбота про живих істот. Протидія жорстокому поводженню з тваринам. Джерела допомоги для тварин.	Дослідження унікальності кожної людини. Вправи для розвитку самоповаги і толерантного ставлення до відмінностей між людьми. Моделювання протидії дискримінації у своєму середовищі. Моделювання невербального висловлювання і розпізнавання емоцій. Тренінг висловлювання емоцій за допомогою «Я-повідомлення», емотиконів, тощо Моделювання умінь надавати допомогу іншим людям, тваринам, протидії жорстокого поводження з тваринами. Створення пам'ятки безпечної поведінки з тваринами.
РОЗДІЛ 5. СОЦІАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я 5 год		
- Демонструє модель безпечної поведінки згідно з інструкціями і правилами в соціальному і природному середовищі - Бережливо ставиться до власного майна та майна інших осіб, обґрунтовує недоторканність чужого майна	**Суспільні норми** Для чого потрібні правила. Закони і моральні норми. Конвенція ООН про права дитини. Обов'язки дитини у суспільстві. **Умови ефективного спілкування.** Чинники, що впливають на порозуміння між людьми. Вербальні та	Аналіз шкільних правил. Мозковий штурм: «Права дитини» Створення пам'ятки про права і обов'язки дитини. Відпрацювання навичок вербального і невербального спілкування, уміння слухати і говорити.

- Застосовує вербальні й невербальні засоби спілкування для конструктивної комунікації. - Пояснює вплив спілкування на складники здоров'я, безпеки і добробуту - Застосовує вербальні і невербальні засоби спілкування для конструктивної комунікації - Протидіє проявам тиску, агресії, маніпуляції й неповаги щодо себе та інших осіб. - Розрізняє складники особистого простору (інтимний, соціальний, публічний), поважає свій і чужий особистий простір під час спілкування - Виокремлює інформацію та обговорює ситуації булінгу, зокрема кібербулінгу.	невербальні способи спілкування Уміння слухати і говорити. Як уникати непорозумінь. **Як відстояти себе.** Стилі спілкування. Ознаки і наслідки пасивної і агресивної поведінки у спілкуванні. Переваги упевненої поведінки. **Спілкування з дорослими.** Особистий простір. Кола спілкування. Взаємодопомога у родині. Дорослі, яким я довіряю. Джерела допомоги для дітей і молоді. **Спілкування з однолітками.** Дружба в житті людини. Дружний клас. Конфлікти між однолітками. Ознаки булінгу і кібербулінгу. Протидія виявам агресії і насилля в учнівському середовищі.	Моделювання ситуацій щодо уникання непорозумінь. Робота в групах: «Дослідження ознак і наслідків пасивної, агресивної та упевненої поведінки». Відпрацювання навичок упевненої поведінки. Складання інтелект-карти: «Кола підтримки». Моделювання ситуацій звернення до батьків, учителів, психолога за телефонами довіри. Мозковий штурм: «Справжній друг». Моделювання ситуацій протидії булінгу/кібербулінгу.
РОЗДІЛ 6. БЕЗПЕКА В ПОБУТІ й ДОВКІЛЛІ 6 год		
- Діє за алгоритмом відповідно до інструкцій у небезпечних ситуаціях. - Обґрунтовує необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті та в громадських місцях. - Розпізнає ймовірні небезпеки природного, техногенного, соціального характеру й побутового походження - Прогнозує наслідки своїх дій в непередбачуваних і надзвичайних ситуаціях. - Моделює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження. - Аналізує негативний вплив недотримання правил/інструкцій безпечної поведінки на збереження	**Профілактика пожеж.** Умови горіння. Джерело запалювання. Горючі речовини. Кисень. Пожежна безпека оселі. **Дії під час пожежі.** Причини виникнення побутових пожеж. Способи гасіння невеликих пожеж. Особливості гасіння електроприладів. Захист органів дихання під час пожежі. Безпечна евакуація з оселі і приміщення школи. **Безпека вдома.** Ризики побутового травмування. Правила поведінки у ліфті. Захист оселі від зловмисників. Ризики телефонного, телевізійного	Проведення досліду зі свічкою. Створення інтелект-карти «Трикутник вогню». Обстеження пожежної безпеки своєї оселі (разом з дорослими). Аналіз причин виникнення пожеж у побуті. Моделювання захисту органів дихання від отруйних газів. Відпрацювання навичок евакуації з оселі і приміщення школи. Обстеження безпеки своєї оселі разом із дорослими членами родини. Створення пам'ятки на випадок небезпечної ситуації з контактними

життя і здоров'я . - Обирає продукти харчування, способи проведення дозвілля, відповідний одяг тощо, які приносять задоволення й користь для здоров'я, безпеки й добробуту. - Бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості й потреби.	та інтернет шахрайства. **Безпека надворі.** Перебування надворі без дорослих. Правила безпечної поведінки із незнайомцями. До кого звертатися на допомогу. Місця підвищеної небезпеки (надворі, населеному пункті, мікрорайоні). **Стихійні лиха.** Стихійні лиха. Правила поведінки під час сильного вітру, грози та в разі потрапляння у зону підтоплення. **Відпочинок на природі.** Правила купання у водоймах. Ознаки безпечного пляжу. Коли варто утримуватися від купання. Дії у небезпечних ситуаціях на воді. Перша допомога потерпілим на воді, у разі теплового або сонячного удару.	телефонами батьків (опікунів), родичів, сусідів. Обговорення правил спілкування із незнайомцями. Дослідження місць підвищеної небезпеки у своєму населеному пункті (мікрорайоні). Відпрацювання навичок відмови від ігор у небезпечних місцях. Моделювання навичок безпечної поведінки під час сильного вітру, грози і підтоплення. Відпрацювання умінь надання допомоги постраждалому у разі теплового або сонячного удару. Створення пам'ятки «Безпечна поведінка на воді».
РОЗДІЛ 7. РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ 2 год		
- Обґрунтовує необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті та в громадських місцях. - Розпізнає ймовірні небезпеки природного, техногенного, соціального характеру й побутового походження. - Аналізує взаємозв'язок між потребами людини та обмеженістю ресурсів - Обстоює потребу ощадливого використання ресурсів і повторної переробки вторинної сировини. - Обґрунтовує обмеженість ресурсів (зокрема часу, здоров'я, фінансів. - Відбирає ресурси для повторної переробки.	**Земля – наш спільний дім.** Земля як екологічна система. Довкілля і технічний прогрес. Наслідки забруднення довкілля для життя і здоров'я людини. Способи збереження природного середовища. **Культура споживання.** Потреби людини та обмеженість ресурсів. Поведінка відповідального споживача. Повторне використання. Сортування та утилізація відходів.	Аналіз інфографіки про вплив технічного прогресу на забруднення довкілля. Дослідження термінів розкладання сміття та шляхів зменшення забруднення довкілля. Дослідження способів повторного використання речей. Складання пам'ятки, як сортувати сміття для утилізації і переробки.

III. Система оцінювання результатів навчання

1) Критерії оцінювання предметних та особистістних результатів.

Оцінювання навчальних досягнень учнів включає формувальне поточне, підсумкове тематичне і підсумкове завершальне.

Поточне формувальне оцінювання за навчальною програмою має відбуватися на кожному уроці шляхом педагогічного спостереження учителя за навчальними видами діяльності учнів, виконання ними групових і індивідуальних завдань, самооцінювання, аналізу учнівських робіт, застосуванням прийомів отримання зворотного зв'язку тощо. Інструменти для адекватного оцінювання зазначені у Прикінцевій частині

Підсумкове тематичне оцінювання за кожним розділом модельної програми проводиться після завершення вивчення відповідного розділу.

Підсумкове завершальне оцінювання проводиться учителем самостійно.

Завершальне оцінювання здійснюється кожного року по завершенні навчання шляхом онлайн-анкетування вчителя і учнів за спеціально розробленою анкетою, яка є складовою навчально-методичного забезпечення курсу.

2) Критерії контролю груп загальних результатів

Предмет «Основи здоров'я» має головну мету – розвивати в учнів здоров'язбережувальну компетентність: набувати знань про здоров'я і безпеку, розвивати навички безпечної поведінки для життя і здоров'я, набувати досвіду здорового і безпечного способу життя, формувати в учнів ціннісне ставлення до власного життя і здоров'я.

Усі види оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються за характеристиками, наведеними в таблиці.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристики навчальних досягнень
Початковий	1	Учень (учениця) за допомогою вчителя називає окремі факти і уявлення програмового матеріалу; потребує постійної активізації та контролю.
	2	Учень (учениця) за допомогою вчителя та з використанням підручника, наочності називає окремі факти, характеризує окремі уявлення програмового матеріалу; за керівництвом і повною допомогою вчителя відтворює окремі дії здоров'язбережувальних навичок, копіює їх; потребує активізації та контролю.
	3	Учень (учениця) користуючись підручником, наочністю називає окремі факти, уявлення, відтворює їх зміст, але не розкриває їх сутності; за безпосередньою допомогою вчителя відтворює окремі дії здоров'язбережувальних навичок; потребує активізації та контролю.
Середній	4	Учень (учениця) з використанням підручника і наочності фрагментарно називає і відтворює уявлення та елементарні поняття; за незначної допомоги вчителя відтворює за зразком окремі дії здоров'язбережувальних навичок; виявляє ознаки позитивного ставлення до здоров'я і безпеки в окремих ситуаціях; епізодично виконує окремі правила здорового способу життя; потребує стимулювання вчителя.
	5	Учень (учениця) з використанням підручника і наочності відтворює уявлення та елементарні поняття; за допомогою вчителя частково пояснює свою відповідь; за зразком самостійно відтворює окремі дії здоров'язбережувальних навичок; виявляє позитивне ставлення до здоров'я і безпеки; дотримується окремих правил здорового способу життя; потребує стимулювання вчителя.
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює уявлення і поняття, за незначної допомоги вчителя розкриває їх сутність; за підтримки

		вчителя називає правила поведінки у стандартних ситуаціях; за допомогою вчителя у стандартних ситуаціях відтворює здоров'язбережувальні навички; виявляє позитивне ставлення до здоров'я і безпеки; несистематично дотримується основних правил здорового способу життя; потребує стимулювання вчителя.
Достатній	7	Учень (учениця) за незначної допомоги вчителя відтворює знання в програмовому обсязі, пояснює сутність уявлень і понять; за допомогою вчителя аналізує ситуації, передбачені програмою; за допомогою вчителя застосовує здоров'я збережувальні уміння і навчики за аналогією у стандартній ситуації; за спонукою вчителя висловлює оцінні судження про стан власного здоров'я і власну поведінку в ситуаціях, передбачених програмою; дотримується основних правил здорового способу життя.
	8	Учень (учениця) самостійно відтворює програмовий зміст матеріалу, пояснює відповіді прикладами з підручника; за допомогою вчителя аналізує ситуації, передбачені програмою, встановлює причиново наслідкові зв'язки між складовими здоров'я та природними і соціальними чиниками; за незначної допомоги вчителя застосовує здоров'я збережувальні уміння і навички у стандартних ситуаціях; висловлює оцінні судження про стан власного здоров'я і власну поведінку в ситуаціях, передбачених програмою; дотримується основних правил здорового способу житт.
	9	Учень (учениця) самостійно відтворює програмовий матеріал, аргументовано пояснює його на прикладах з підручника та власного досвіду; аналізує причиново наслідкові зв'язки на програмовому змісті матеріалу; самостійно застосовує здоров'язбережувальні уміння і навички у стандартних ситуаціях; виявляє позитивні наміри щодо власного здоров'я і власної поведінки в ситуаціях, передбачених програмою; дотримується правил здорового способу життя.
Високий	10	Учень (учениця) самостійно відтворює зміст навчального матеріалу, аргументовано пояснює свої відповіді на прикладах із життя; за незначної допомоги вчителя аналізує нестандартні ситуації, встановлює причинно наслідкові зв'язки, робить висновки; за підтримки вчителя оцінює різну інформацію щодо здоров'я і безпеки, несистематично користується додатковими джерелами інформації за окремими темами; за незначної допомоги вчителя застосовує здоров'язбережувальні уміння і навички в нестандартних ситуаціях; виявляє позитивні наміри щодо власного здоров'я і власної поведінки в нестандарних ситуаціях; дотримується правил здорового способу життя.
	11	Учень (учениця) оперує програмовим матеріалом, пояснює, аналізує й оцінює значимість набутих знань для власного здоров'я; аналізує нестандартні ситуації, встановлює причинно наслідкові зв'язки, робить висновки, пропонує варіанти обґрунтованих рішень; оцінює різну інформацію щодо здоров'я і безпеки, користується додатковими джерелами інформації; самостійно застосовує здоров'язбережувальні уміння і навички в нестандартних ситуаціях; виявляє наполегливість і рішучість щодо власного здоров'я і власної поведінки в нестандартних ситуаціях; дотримується правил здорового способу життя, переконує інших вести здоровий спосіб життя.
	12	Учень (учениця) оперує програмовим матеріалом, пояснює, аналізує й оцінює значимість набутих знань для власного здоров'я і для

		здоров’я інших; аналізує нестандартні ситуації, встановлює причинно наслідкові зв’язки між складовими здоров’я та його чинниками, робить висновки, узагальнення, самостійно приймає обгрунтовані рішення; оцінює різну інформацію щодо здоров’я і безпеки, поширює інформацію, отриману з додаткових джерел; застосовує здоров’язбережувальні уміння і навички в нестандартних ситуаціях з елементами творчості; виявляє наполегливість і рішучість щодо власного здоров’я та здоров’я інших, власної поведінки та поведінки інших у нестандартних ситуаціях; дотримується правил здорового способу життя, залучає інших до здорового способу життя.

IV. Література та інформаційні ресурси

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» https://is.gd/UIKEPE

2. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ від 30 вересня 2020 р. № 898 https://is.gd/3g6PJl

3. Онлайн-курс «Основи здоров'язбережувальної компетентності» http://multycourse.com.ua/ua

4. Онлайн-курс «Вчимося жити разом» http://llt.multycourse.com.ua/ua/

5. Модельна навчальна програма «Вчимося жити разом. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, І. В. Лаврентьєва, О. Л. Хомич)

6. LIFESKILLS 101: Higher Core Values Winners Live By (Inglés) Tapa blanda – 22 Noviembre 1997 de Darrell Franken (Author, Illustrator) https://www.amazon.com/-/es/Darrell-Franken/dp/0934957215

7. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning [Electronic resource].—Available at: https://is.gd/CANrvz

8. Онлайн-курс «Я досліджую світ» http://jds.multycourse.com.ua/ua/page/21/111